

Norges delegasjon
til den europeiske union

Consumer Agenda 2020-2025

Forbrukerrettsfredag (UiO)
19. februar 2021

Joachim Nilsen Frislid
Forbrukerråd m.m

European Consumer Agenda – hva er nå dette?

Europeisk forbrukerstrategi/handlingsplan

- Hvor står europeisk forbrukervern i dag?
 - Hva ønsker Kommisjonen å få til i årene som kommer?
 - Bidrag til politiske hovedprioriteringer: 22 tiltak
-
- Lagt fram 13. november 2020 – erstatter Consumer Agenda 2012-2020
 - «*Strengthening consumer resilience for sustainable recovery*»
-
- Fra Kommisjonens til «felles» strategi med støtte fra Rådet + EP?

Noen hovedbudskap

- «Nytt trappetrinn i allerede avansert forbrukervernsystem»
- Forbrukeratferd og -forventninger i stadig endring
- Særlig fokus på grønn giv & digital omstilling («flaggskip»)

- Privat forbruk = 54 prosent av EUs BNP: «Kick-starte økonomien»
- Tillit: Forbrukere, myndigheter, næringsdrivende:
Nøkkel for velfungerende markeder – også i gjenoppbygging

- Forbrukermakt:
 1. Nøkkel for at folk flest kan bidra i:
 - Koronagjenoppbygging
 - Grønn giv + digitalt skifte
 2. Overbevise næringsdrivende om å ta samfunnsansvar

5 nøkkelområder

- Hva bør europeisk og nasjonal forbrukerpolitikk prioritere?
- Forbrukerpolitikken i bredere kontekst

Consumer Agenda	Kommisjonens politiske prioriteringer
Den europeiske grønne given	Den europeiske grønne given
Et Europa klart for den digitale tidsalder	Et Europa klart for den digitale tidsalder
Kompensasjon og håndheving av forbrukerrettigheter	En økonomi som fungerer for folk/En styrking av europeisk demokrati/Beskytte den europeiske levemåten
Sårbare forbrukere/særlige forbrukerbehov	
Globalt forbrukervern	Et sterkere Europa i verden

- I tillegg: Korona + nye former for samarbeid (governance)

Forbrukere i koronapandemien

Fellestrekk for hele Europa – også Norge:

- Forbruks- og reisevaner påvirket av pandemien
- Digitale virkemidler = allemannseie
- Flere lokale innkjøp, færre reiser, mer netthandel

Svakheter i forbrukervernet avdekket:

- Pakkereisedirektivet fortsatt adekvat?
 - Vurderes innen 2022 (tiltak 1 i strategien)
- Svindel og villedende markedsføring på nett (munnbind etc)
 - Kommisjonen + nasjonale myndigheter gått sammen
 - Samarbeid med plattformer

Innen 2022: Utrede hvordan korona påvirker forbruksmønstre på sikt

Nøkkelområde: Den grønne given

- 2020: EUs grønne giv – *Striving to be the first climate-neutral continent*
- Viktige grenseflater mot forbrukerne
- Mange ønsker å leve mer bærekraftig: Hvordan legge til rette for det?
- Noen utfordringer:
 - Manglende tillit til produkters bærekraft/«grønn» markedsføring
 - Manglende muligheter til reparasjon/oppradering
 - Miljøvennlige produkter dyre/vanskelig tilgjengelig

Den grønne given (2)

Hva planlegger Kommisjonen?

«Forbrukermakt i det grønne skiftet» (lovforslag mai 2021)

- Sikre mer troverdig miljørelatert produktinformasjon
- Forebygge grønnvasking/villedende handelspraksis
- Generelle informasjonskrav for produkter – ikke produktspesifikt
- Bærekraft, holdbarhet, oppgradering

«Rett til å få produkter reparert» (mulig lovforslag 2022)

- Revisjon av forbrukerkjøpsdirektivet?
- Revidere harmoniserte minimumsregler for reklamasjonsfrister?
- Harmonisert beføyelseshierarki?
- Ny reklamasjonstid etter reparasjon?

Den grønne given (3)

- Lovforslag om dokumentasjon av «grønne påstander» (2021):
 - Motvirke «grønnavasking»
 - Produkt- og organisasjonsspesifikk metodikk for å måle miljøfotavtrykk
 - August - desember 2020: Høring om «felles metode for dokumentasjon av miljømessig fotavtrykk av livsløpet til produkter og virksomheter»
- Info om energieffektivitet: Reglene for produktmerking (økodesigndirektivet) er oppdatert. Nye etiketter for f.eks. TV-er og oppvaskmaskiner fra 1. mars
- EUs miljømerke (*EU Ecolabel*) skal styrkes, bl.a. innføres for finansprodukter

Den grønne given (4)

Næringslivets samfunnsansvar:

- Hvordan få virksomheter til å ta høyde for bærekraft i strategier, beslutninger & kontrollrutiner?
- Se Etikkinformasjonsutvalget i Norge
- «Bærekraftig eierstyring & selskapsledelse» (lovforslag vår 2021)
 - Integrere bredere samfunnsinteresser i beslutninger, aktsomhetsvurderinger av risiko for samfunnsskadelige virkninger av egen aktivitet
 - Selskapsrettsdirektivet + aksjonærrettighetsdirektivet
- Samarbeid med næringslivet om frivillige ordninger for å legge til rette for bærekraftig forbruk:
 - Lansert pilot januar 2021: 5 deltagere: Frivillige forpliktelser/pledges
 - 2022: Rulles ut i større skala hvis fungerer bra
 - Kommunikasjon til forbrukere om egen virksomhet

Nøkkelområde: Det digitale skiftet

Fellestrekk for hele Europa – også Norge:

- Digital utvikling = store endringer i folks hverdag
- Forbrukernes kjøpekraft flytter seg mot digitale markeder
- Innsamling og prosessering av data, individualisert og skjult markedsføring, manipulerte brukeranmeldelser, «dark patterns» etc.
- Forbrukere kan påvirkes til å handle i strid med egen interesse

48.000-kroners spørsmålet:

- Sikrer dagens regler forbrukerne godt nok på nett?

Mål:

- Like god beskyttelse på nett som ellers

Det digitale skiftet (2)

- **Desember 2020: Forslag digitale tjenesteregler (DSA)**
 - Ansvarliggjøre plattformer, sikre trygge forbrukere på plattformer
 - Aktsomhets- og åpenhetskrav for «veldig store plattformer»
- **2021: Oppdatere veiledninger for direktiv om urimelig handelspraksis og forbrukerrettighetsdirektivet**
- **2021: Revidert produktsikkerhetsdirektiv + radioutstyrsdirektivet/machinery directive**
 - Produkter som bruker ny teknologi (f.eks. KI) trygge for forbrukere
- **2021: Forbrukerkreditt + fjernsalg av finansielle tjenester**
 - Revisjoner for å møte endringer som følge av digitalisering
- **2022: Utrede om forbrukerregelverk bør oppdateres (direktiver om urimelig handelspraksis + forbrukerrettigheter)**

Nøkkelområde: Kompensasjon & håndheving

- Forbrukervernregler brytes ofte:
 - CPC 2007-2019: Gjennomsnitt 60% av nettsidene bryter regler
- Håndheving primært nasjonal oppgave
- EU: Legge til rette for koordinert tilsyn på tvers av grenser
- Forordning om samarbeid mellom nasjonale forbrukermyndigheter (CPC-forordningen, i kraft 2020): Godt utgangspunkt for samarbeid

Kompensasjon & håndheving (2)

CPC-samarbeid i grensekryssende saker:

- **2021 fokus på:**
 - Koronakonsekvenser (nettbasert svindel, reise)
 - Villedende miljømarkedsføring & urimelig handelspraksis på nett
- **Fra 2022: Nye prioriteringer hvert 2. år (med nasjonale myndigheter)**
- **2023: Utrede om CPC-forordningen bør oppdateres**
- **Oppdaterte rammer for håndheving (offentlig + privat):**
 - Moderniseringsdirektivet (Omnibus-) gjelder nasjonalt fra mai 2022
 - Gruppesøksmål/forbrukernes kollektive rettigheter (RAD): Vedtatt 25.11.20, nasjonal gjennomføring 25.12.22
 - Kommisjonen prioriterer bistand til nasjonal gjennomføring

Nøkkelområde: Forbrukere med særlige behov

- Noen forbrukergrupper kan være spesielt sårbare i visse situasjoner
- Sosiale forhold eller individuelle egenskaper (alder, kjønn, helse, mangelfulle kunnskaper, økonomi)
- Økonomisk sårbarhet aktuelt:
 - Korona: 6/10 husholdninger i vansker – ikke-bærekraftig gjeldsbyrde
 - Gjeldsrådgivning (best practices), finansiering (?), veiledning for mikrokreditt (juni 2020)
 - Forbrukerkredittdirektivet: Kreditt bare etter grundig vurdering av privatøkonomi + bedre informasjon (mai 2021)
- Digital sårbarhet:
 - Eldre (tilgjengelighet) + barn/unge (markedsføring + produktsikkerhet)
 - Opplæring viktig (livslang læring)
- Energifattigdom

Nøkkelområde: Globalt forbrukervern

- Internasjonalt samarbeid: Grenseoverskridende produksjons- og verdikjeder
- Europeisk forbrukervern: Grunnleggende verdi + modell for andre land
- Fokus: Produktsikkerhet/fjerne farlige produkter fra markedet
 - Handlingsplan for samarbeid med Kina om produktsikkerhet på nett (2021) – har samarbeidet siden 2006
 - Handelsavtaler: Forhandlinger med Australia, New Zealand, Chile
 - 2021: Kapasitetsbygging i partnerskapsland (Afrika)
- Multilateralt samarbeid for forbrukervern: WTO, UNCTAD, OECD

Samarbeid (governance)

- «Ny visjon for samarbeid på forbrukerfeltet»
- Suksess avhenger av godt samarbeid ml europeiske og nasjonale aktører
- Årlige prioriteringer skal utarbeides sammen
- *Consumer Summit* og Verdens forbrukerdag (15.3)
- Involvere interessenter bedre:
 - Land, EU-institusjoner, næringsliv, sivilsamfunn (NGO'er) osv.
 - Få med forbrukerorganisasjoner og næringsliv
 - Ny *Consumer Policy Advisory Group* (forbrukerorganisasjoner, næringsliv, sivilsamfunn)
- Sent 2021: Oppdatere *Consumer Conditions Scoreboard* (bl.a. integrere *consumer conditions scoreboards*)

